

Правила за придобиване на професионално-квалификационни степени от учители, директори и други педагогически специалисти

РАЗДЕЛ ПЪРВИ

ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ПЕДАГОГИЧЕСКИТЕ СПЕЦИАЛИСТИ КАНДИДАТСТВАЩИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНО-КВАЛИФИКАЦИОННИ СТЕПЕНИ

1. Професионално-квалификационни степени може да придобиват педагогическите специалисти, които, в съответствие с придобитото образование и професионална квалификация, заемат длъжности в системата на предучилищното и училищното образование.

2. Професионално-квалификационни степени може да придобиват и:

2.1. експерти от регионалните управления по образованието, от специализираните обслужващи звена, от Министерството на образованието и науката, от общинските администрации, които изпълняват контролни, организационни и методически функции, притежават професионална квалификация "учител" и към момента на кандидатстването имат необходимия учителски стаж;

2.2. инспектори от Националния инспекторат по образованието, които притежават професионална квалификация "учител" и към момента на кандидатстването имат необходимия учителски стаж;

2.3. лица, които работят на изборно или шатно място в синдикалните организации на учителите, които притежават професионална квалификация "учител" и към момента на кандидатстването имат необходимия учителски стаж.

3. Въз основа на достигнатото равнище на квалификация педагогическите специалисти може да придобиват последователно следните професионално-квалификационни степени (ПКС):

3.1. пета професионално-квалификационна степен (V ПКС);

3.2. четвърта професионално-квалификационна степен (IV ПКС);

3.3. трета професионално-квалификационна степен (III ПКС);

3.4. втора професионално-квалификационна степен (II ПКС);

3.5. първа професионално-квалификационна степен (I ПКС).

4. Изискванията към педагогическите специалисти (по т.1) – кандидати за придобиване на професионално-квалификационна степен, са:

1. да са придобили предходната професионално-квалификационна степен най-късно в годината, предхождаща годината на кандидатстване;

2. да заемат длъжност на педагогически специалист към момента на кандидатстването;

3. да нямат наложено дисциплинарно наказание по чл. 188, т. 2 или 3 от Кодекса на труда, освен ако е заличено.

5. Изискванията към лицата - кандидати (по т. 2) за придобиване на професионално-квалификационна степен, са:

1. да имат най-малко една година трудов или служебен стаж от придобиването на предходната професионално-квалификационна степен;

2. да нямат наложено дисциплинарно наказание по чл. 188, т. 2 или 3 от Кодекса на труда или Закона за държавния служител, освен ако е заличено.

РАЗДЕЛ ВТОРИ

УСЛОВИЯ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНО – КВАЛИФИКАЦИОННИ СТЕПЕНИ

1. Лицата, които кандидатстват за придобиване на **пета професионално-квалификационна степен**, следва да отговарят на следните условия:

- 1.1. имат най-малко 2 години учителски стаж;
- 1.2. притежават удостоверение за участие в обучения за повишаване на квалификацията в организации по чл. 43 и 50 от Наредба № 15 от 22.07.2019 г. на МОН с обща продължителност не по-малко от 16 академични часа;
- 1.3. имат успешно положен устен изпит с успех не по-нисък от много добър 4,50.

или

1.4. отговарят на условията за придобиване на **пета професионално-квалификационна степен без полагане на изпит, съгласно чл. 58, ал. 2 от Наредба № 15 от 22.07.2019 г. на МОН**

2. Четвърта професионално-квалификационна степен могат да придобият лица, които имат:

- 2.1. придобита пета професионално-квалификационна степен;
- 2.2. удостоверение за участие в обучения за повишаване на квалификацията в организации по чл. 43 и 50 от Наредба № 15 от 22.07.2019 г. на МОН с обща продължителност не по-малко от 16 академични часа;
- 2.3. успешно положен писмен изпит с успех най-малко много добър 4,50 по проблем от конкретната професионална област, в която работи кандидатът.

3. Трета професионално-квалификационна степен могат да придобият лица, които имат:

- 3.1. придобита четвърта професионално-квалификационна степен;
- 3.2. завършена едногодишна професионално-педагогическа специализация със среден успех най-малко много добър 4,50 и дипломна работа с представена добра педагогическа практика и отговаряща на изискванията на чл. 60, ал. 2 от Наредба № 15 от 22.07.2019 г. на МОН.

3.3. Специализацията по т.3.2 трябва да отговаря на следните условия:

- а) да има за цел повишаване на професионално-педагогическата компетентност на обучаваните в съответствие със заеманата от тях длъжност;
- б) да се провежда по учебен план, в който най-малко 50 % от учебните часове са за учебни дисциплини, свързани с педагогическата, психологическата или методическата подготовка на специализантите или по управление на образованието;
- в) хорариумът на занятията по учебен план да бъде не по-малко от 200 академични часа, от които поне 50 % са присъствени.

4. Втора професионално-квалификационна степен могат да придобият лица, които имат:

- 4.1. придобита трета професионално-квалификационна степен;
- 4.2. удостоверение за участие в обучения за повишаване на квалификацията в организации по чл. 43 и 50 от Наредба № 15 от 22.07.2019 г. на МОН с обща продължителност не по-малко от 32 академични часа;
- 4.3. успех най-малко много добър 4,50 на писмена разработка, свързана с анализ на резултатите от приложена диагностична процедура след придобиването на трета професионално-квалификационна степен;
- 4.4. научен ръководител и/или преминал подготвителен курс за придобиване на втора професионално-квалификационна степен в ДКПРПС.

5. Първа професионално-квалификационна степен могат да придобият лица, които имат:

- 5.1. придобита втора професионално-квалификационна степен;
- 5.2. удостоверение за участие в обучения за повишаване на квалификацията в организации по чл. 43 и 50 от Наредба № 15 от 22.07.2019 г. на МОН с обща продължителност не по-малко от 48 академични часа;
- 5.3. успешно защитена писмена разработка с иновационен характер, свързана с педагогическата практика на кандидата или с управление на образованието;
- 5.4. не по-малко от две публикации по проблеми, свързани с темата на писмената разработка в специализирано издание, публикувани в рамките на последния атестационен период;
- 5.5. научен ръководител и/или преминал подготвителен курс за придобиване на първа професионално-квалификационна степен в ДКПРПС

6. Педагогически специалисти, които притежават образователна и научна степен "доктор" или научна степен "доктор на науките", имат право да придобият първа професионално-квалификационна степен при следните условия:

1. най-малко две години учителски стаж;
2. придобита образователна и научна степен "доктор" или научна степен "доктор на науките" по педагогика, психология или по **научна област**, съответстваща на завършената специалност от дипломата за висше образование.

РАЗДЕЛ ТРЕТИ

ПОДАВАНЕ НА ДОКУМЕНТИ

1. Документи за разкриване на процедура за придобиване на професионално - квалификационна степен се подават в ДКПРПС, стая 125 на Нова сграда на Пловдивския университет. Документите за кандидатстване се подават лично или чрез упълномощено лице.

2. Кандидатите за придобиване на V, IV, II и I професионално-квалификационни степени подават документи в срок от 1 юни до 31 юли на всяка календарна година, а кандидатите за III ПКС (с успешно придобита професионално-педагогическа специализация) и I ПКС (с ОНС „доктор“ и НС „доктор на науките“) могат да подават документи през цялата календарна година.

3. Кандидатите за придобиване на професионално - квалификационни степени подават документи, както следва:

3.1. заявление по образец (приложение № 18 от Наредба № 15 от 22.07.2019 г. на МОН) до Директора на ДКПРПС в стая 125 на Нова сграда на ПУ;

3.2. диплома за висше образование;

3.3. диплома за образователна и научна степен "доктор" или диплома за научна степен "доктор на науките";

3.4. документ за придобита професионална квалификация "учител" с изключение на случаите, в които такава професионална квалификация не се изисква за заемането на съответната длъжност на педагогически специалист;

3.5. свидетелство за професионално-педагогическа специализация при кандидатстване за трета професионално-квалификационна степен;

3.6. документ(и), удостоверяващ(и) присъдени или признати квалификационни кредити;

3.7. документ за придобита предходна професионално-квалификационна степен;

3.8. трудова, служебна или осигурителна книжка, удостоверяващи изискуемия стаж;

3.9. документи, удостоверяващи обстоятелствата по чл. 58 от Наредба № 15 от 22.07.2019 г. на МОН при кандидатстване за пета професионално-квалификационна степен;

3.10. писмена разработка и публикации, ако такива се изискват за съответната професионално-квалификационна степен;

4. Документите по т. 3 се подават лично или от лице, упълномощено от кандидата.

5. Документите по т. 3, от 3.2 до 3.9 включително, се представят във вид на **заверени от кандидата копия**.

6. При поискване се представя и оригиналът на документа, който след сверяване се връща на кандидата.

7. След подаване на документите не се допускат промени в писмените разработки по т. 3.10.

8. Упълномощено от Директора на ДКПРПС длъжностно лице, в присъствието на кандидата, проверява редовността на документите, проверява и наличието на изисквания педагогически стаж, както и съответствието на заеманата от кандидата длъжност, на завършената специалност, образование и професионална квалификация и други, свързани с придобиването на съответното ПКС, обстоятелства.

9. В случай че документите отговарят на изискванията, длъжностното лице поставя върху заявлението входящ номер и му предоставя документ, в който се съдържа входящият номер на заявлението, проблемната област, по която ще бъде положен изпитът или ще се проведе защитата на писмената разработка, програмата за писмения, респ. устния изпит, графика на предстоящата изпитна сесия, както и информация за възможностите за включване в подготовителни курсове.

10. Документите на придобилите професионално-квалификационни степени се съхраняват безсрочно в Департамента.

11. Писмените разработки на придобилите първа и втора професионално-квалификационна степен се съхраняват в Департамента в срок от пет години. Тези писмени разработки **не се предоставят** за ползване от други лица.

12. При подаване на документите кандидатите плащат парична вноска, размерът на която се утвърждава с решение на АС на ПУ.

13. Ако кандидатът не се яви на изпит или защита в определения срок и място, паричната вноска не се връща.

РАЗДЕЛ ЧЕТВЪРТИ

РЕД ЗА ЯВЯВАНЕ НА ИЗПИТИ И ЗАЩИТИ НА ПИСМЕНИ РАЗРАБОТКИ

1. Сесията за изпити и защита на писмени разработки за придобиване на професионално-квалификационни степени се провежда всяка година от 15 септември до 15 ноември на съответната година по график, утвърден от Директора на ДКПРПС.

2. Процедурите за присъждане на професионално-квалификационни степени се провеждат от комисии, определени от Ректора на висшето училище или от оправомощено от него лице, като за председател се назначава хабилитиран преподавател в съответната проблемна област.

3. За изпитите кандидатите се подготвят по програми, от проблемните области:

3.1. методика на обучението;

3.2. теория на възпитанието, дидактика, специална педагогика, социална педагогика;

3.3. възрастова психология, педагогическа психология, психология на личността;

3.4. управление на образованието

3.5. Кандидатите за придобиване на професионално-квалификационна степен полагат изпит или защитават писмена разработка по една от посочените в т. 3 области **според специалността или длъжността, която заемат.**

3.6. По област "**Управление на образованието**" може да се явяват на изпит и да разработват теми за придобиване на професионално-квалификационна степен не само кандидати, които към момента на кандидатстване заемат управленска длъжност.

4. При заемането на друга длъжност на педагогически специалист вследствие на кариерното развитие или при сключване на трудов договор с друг работодател педагогическите специалисти запазват правата, произтичащи от придобитата професионално-квалификационна степен (чл. 64, ал.3 от Наредба № 15 от 22.07.2019 г. на МОН).

РАЗДЕЛ ПЕТИ

ИЗПИТНИ ПРОЦЕДУРИ И КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

1. За придобиване на пета професионално-квалификационна степен (V ПКС):

1.1. Кандидатите следва да покажат и защитят овладените от тях професионално-педагогически умения за организация и осъществяване на образователния процес или специфичната за длъжността им педагогическа дейност.

1.2. Устният изпит се провежда под формата на събеседване с кандидата по тематика, характерна за заеманата от него длъжност и пряко свързана с работата му като педагогически специалист.

1.3. В изложението си кандидатът е необходимо да обоснове избраните от него структура, учебни задачи, дейности, подходи, методи, техники и технология, като се ръководи от програмата за изпита, която е получил при подаването на заявлението си за кандидатстване.

1.4. Комисията оформя с консенсус оценка за отговора на кандидата с точност до 0.50, като изпитът се счита за положен успешно, ако кандидатът е получил оценка най-малко много добър 4.50.

1.5. Резултатите от изпита се обявяват след приключване на работата на комисията за деня.

1.6. Оценката на комисията е окончателна и не подлежи на преразглеждане.

1.7. Представените документи по реда на т.1.4. от Раздел II (придобиване на пета професионално квалификационна степен без полагане на изпит) се обсъждат от комисия преди започването на изпитната сесия. На кандидатите, на които не се присъжда пета професионално-квалификационна степен на това основание, се дава възможност, ако желаят, да се явят на устен изпит.

2. За придобиване на четвърта професионално-квалификационна степен (IV ПКС):

2.1. Кандидатите следва да изявят уменията си за научно-педагогическа интерпретация на проблеми, свързани с характера и спецификата на професионалната дейност и заеманата от тях педагогическа длъжност.

2.2. Изпитът е писмен, анонимен и продължава не по-малко от два астрономически часа.

2.3. Конкретните насоки за подготовката на изпита и изискванията към писмените работи се съдържат в програмите за всяка проблемна област.

2.4. Темите за писмения изпит се определят от комисията преди изпита. Те не повтарят формулировките от програмата, но са от обхвата на нейното съдържание.

2.5. Темите по проблемна област "Методика на обучението" са диференцирани според образователната степен и учебните дисциплини или направления, по които преподават кандидатите.

2.6. При необходимост комисията може да предостави на кандидата помощни материали като: учебник, учебно помагало, информативен или инструктивен текст, картина, схема и други.

2.7. Анонимността на писмените работи се разкрива след като приключи проверката и се оформи оценката.

2.8. Писмените работи се проверяват от всички членове на комисията и се оценяват с консенсус.

2.9. Оценката се оформя с точност до 0.50.

2.10. Изпитът се счита за успешно положен, ако кандидатът е получил оценка най-малко „Много добър“, 4.50.

2.11. Оценката на комисията е окончателна и не подлежи на преразглеждане.

2.12. Резултатите от писмения изпит се обявяват в срок, определен от Директора на ДКПРПС.

2.13. Кандидатът има право да види писмената си работа и рецензията на изпитната комисия след като приключи изпитната сесия, в срок, определен от Директора на ДКПРПС.

2.14. Преразглеждане на писмената работа се допуска само в случаите на установена от изпитната комисия техническа грешка (подмяна на писмена работа поради объркване на пликове, фиктивни номера и/или други нередности, свързани с анонимността на изпита).

2.15. След изтичане на срока по точка 2.13. писмените работи не се съхраняват.

3. За придобиване на трета професионално-квалификационна степен (Ш ПКС):

3.1. Ректорът или оправомощено от него лице назначава със заповед комисии (постоянни или временни) за присъждане на трета професионално-квалификационна степен.

3.2. Комисиите по т. 3.1. проверяват дали кандидатът и завършената от него специализация отговарят на изискванията на чл. 60 от Наредба № 15 от 22.07.2019 г. за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти на МОН.

3.3. В случай, че завършената от кандидата специализация отговаря на изискванията на чл. 60 от Наредба № 15 от 22.07.2019 г. за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти, комисията взема решение за присъждане на трета професионално-квалификационна степен на кандидата.

4. За придобиване на втора професионално-квалификационна степен (II ПКС):

4.1. Кандидатите, чрез писмената разработка, следва да проявят своите умения да прилагат в професионалната си дейност диагностични процедури с оглед взимането на оптимални педагогически решения.

4.2. Кандидатите представят писмена разработка с минимален обем от 30 стандартни машинописни страници и следната примерна структура:

- ✓ мотивация за избора на темата;
- ✓ цел и задачи на диагностицирането;
- ✓ предмет и обект на диагностициране;
- ✓ критерии и показатели за оценка на диагностицираното явление;
- ✓ основен диагностичен метод: целенасоченост, инструментариум, начин на оценяване;
- ✓ допълнителни диагностични методи (ако са необходими);
- ✓ описание на диагностичната процедура;
- ✓ представяне на резултатите: статистическа обработка на количествени резултати;
- ✓ анализ и интерпретация на резултатите;
- ✓ обобщения и изводи;
- ✓ списък на използваната литература;
- ✓ приложения.

4.3. Преди защитата писмената разработка се рецензира от един рецензент, като рецензирането се възлага от председателя на съответната комисия за присъждане на втора професионално-квалификационна степен.

4.4. Кандидатът има право да се запознае с рецензията преди защитата на писмената си разработка пред изпитната комисия.

4.5. Защита на писмената разработка се провежда и при отрицателна рецензия.

4.6. Защитата на писмената разработка преминава при следния ред:

4.7.1. При защитата на писмената си разработка кандидатът прави кратко експозе пред изпитната комисия, в което представя в обобщен вид приложената от него диагностична процедура и основните резултати от нея.

4.7.2. След прочитане на рецензията, членовете на комисията поставят въпроси по отделни аспекти на писмената разработка.

4.7.3. Кандидатът прави защитно изложение.

4.7.4. Комисията оценява разработката и защитата на кандидата и оформя обща оценка с точност до 0.50, като за успешно защитил се счита кандидатът, който е получил оценка най-малко „Много добър“ 4.50.

4.7. Решението на комисията е окончателен и не подлежи на преразглеждане.

5. За първа професионално-квалификационна степен (I ПКС):

5.1. Кандидатите следва да изявят уменията си за творческо интерпретиране на професионални проблеми и за иновационно мислене.

5.2. Кандидатите представят писмена разработка с минимален обем от 60 стандартни машинописни страници по тема с изследователски и иновационен характер и следната примерна структура:

- ✓ теоретична постановка по темата;
- ✓ конкретизиране на целта и задачите на изследването, хипотеза;
- ✓ определяне на предмета и обекта на изследването;
- ✓ критерии за оценка на изследваните явления;
- ✓ описание на методиката на изследването;
- ✓ описание на експеримента по етапи (ако е проведен такъв);
- ✓ систематизиране и обработка на емпиричните данни;
- ✓ анализ на получените резултати от гледна точка на концептуалната теоретична част и хипотезата;
- ✓ обобщения и изводи;
- ✓ списък на използваната литература;
- ✓ приложения.

5.3. Кандидатът представя и най-малко 2 свои публикации във връзка с темата или съдържанието на писмената разработка.

5.4. Писмената разработка се рецензира независимо от двама рецензенти, определени от председателя на съответната изпитна комисия.

5.5. Единият от рецензентите задължително трябва да притежава академично звание или научна степен.

5.6. В рецензиите се отбелязват оригиналните и приносни моменти в писмената разработка и публикациите.

5.7. Кандидатът има право да се запознае с рецензиите преди защитата на писмената си разработка пред изпитната комисия.

5.8. Кандидатът не се допуска до защита, когато:

5.8.1. не са представени необходимите публикации или представените публикации не са свързани с темата на разработката;

5.8.2. двете рецензии са отрицателни;

5.8.3. комисията е установила, че текстът на писмената разработка вече е използван за придобиване на образователно-квалификационна, научна или професионално-квалификационна степен;

5.8.4. Комисията е констатирала плагиатство.

5.9. За решението по т.5.8, комисията уведомява писмено кандидата.

5.10. Защитата на писмената разработка преминава в следния ред:

5.10.1. При защитата на писмената си разработка кандидатът прави кратко експозе пред изпитната комисия, в което представя в обобщен вид същността на педагогическото изследване и резултатите от него.

5.10.2. След прочитане на рецензиите, членовете на комисията поставят въпроси по отделни аспекти на писмената разработка.

5.10.3. Кандидатът прави защитно изложение.

5.11. Писмената разработка и защитата на кандидата се оценяват от комисията с консенсус и решение "защитил" или "незащитил".

5.12. Решението на комисията е окончателно и не подлежи на преразглеждане.

6. За резултатите от изпитите и защитите на писмените разработки се попълват протоколи, които се подписват от всички членове на конкретните изпитни комисии.

7. Протоколите по т. 6, писмените разработки и другите материали се предават в стая 125 на ДКПРПС веднага, след приключване на изпита или защитата.

8. Протоколите от изпитите се съхраняват в стая 125 на ДКПРПС, заедно с документите на всеки кандидат. Към тях се прилагат и рецензиите на писмените разработки.

РАЗДЕЛ ШЕСТИ

ИЗДАВАНЕ НА ДОКУМЕНТИ

1. Въз основа на протоколите от изпитните сесии, Директорът на ДКПРПС издава заповед с имената на получилите съответната професионално-квалификационна степен.
2. Заповедта се издава до две седмици след приключване на сесията.
3. Свидетелствата за придобиване на съответната професионално-квалификационна степен се издават с датата на заповедта на директора по т. 1.
4. При получаване на свидетелството кандидатът заплаща неговата стойност (Приложение 1).
5. При загубване или унищожаване на свидетелството за професионално-квалификационна степен, дубликат се издава само от Департамента, който е издал оригинала.
6. За издаване на дубликат на свидетелство за професионално-квалификационна степен, лицето подава следните документи:
  - 6.1. Молба до Директора на ДКПРПС (по образец);
  - 6.2. Квитанция за публикувано съобщение в централен ежедневник, което обявява за невалиден изгубения документ;
  - 6.3. Квитанция за платена такса за издаване на дубликат на съответния документ.

РАЗДЕЛ СЕДМИ

ОТНЕМАНЕ НА ПРИСЪДЕНА ПРОФЕСИОНАЛНО – КВАЛИФИКАЦИОННА СТЕПЕН ОТ ДКПРПС

Професионално-квалификационна степен може да бъде отнета от ДКПРПС в следните случаи:

1. при представени разработки и публикации, за които е доказано плагиатство или подправени резултати;
2. при отнемане на научната степен, когато тя е основание за придобиване на първа професионално-квалификационна степен;
3. при представяне на документи с невярно съдържание при кандидатстването.
4. Решение за отнемане на професионално-квалификационна степен се взема въз основа на заключение на експертна комисия, назначена за всеки конкретен случай от директора на департамента по т.1.
5. За решението по т.4 писмено се уведомява настоящият работодател.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Правилата са приети на заседание на Съвета на ДКПРПС с протокол № 23 от 10.03.2020 г .

Приложение № 1

Цени на административни услуги, свързани с придобиването на професионално – квалификационни степени в ДКПРПС

1. При подаване на документи за **разкриване на процедури за придобиване на ПКС**, кандидатите заплащат такса от:
  - 1.1. За V ПКС: 35 лв.
  - 1.2. За IV ПКС: 60 лв.
  - 1.3. За III ПКС: 15 лв.
  - 1.4. За II ПКС: 70 лв.
  - 1.5. За I ПКС: 80 лв.
  - 1.6. За I ПКС (доктор, доктор на науките): 20 лв.
2. За издаване на свидетелство за ПКС: 35 лв.